

Канівець Олена Михайлівна
старш. викладач кафедри геодезії та землеустрою
Шевченко Анастасія Владиславівна
студентка спеціальності геодезія та землеустрій
Тимченко Дмитро Володимирович
студент спеціальності геодезія та землеустрій
Сумський національний аграрний університет
м. Суми

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕМЕЛЬ СУМЩИНИ

Стан земель погіршується досить швидко в зв'язку з економічно та екологічно необґрунтованим рівнем господарського освоєння території; значними площами земель, що зайняті промисловими виробництвами; інтенсивним розвитком деградаційних процесів та наявністю значних площ деградованих земель; стихійним формуванням нових землекористувань, що характеризуються нестабільністю, дрібноконтурністю, черезсмужжям; недостатньою часткою земель природоохоронного, рекреаційного, оздоровчого та історико-культурного призначення; незадовільним нормативно-правовим та нормативно-технічним забезпеченням, що регулює використання та охорону земель [1].

Земля – найцінніше багатство нашої країни і від її раціонального та ефективного використання залежить добробут народу. Земельні ресурси виступають територіальною базою розміщення господарських об'єктів, системи розселення населення, а також основним засобом виробництва.

Більша частина Сумської області знаходиться в лісостеповій зоні, яка є сприятливою для розвитку сільськогосподарського виробництва. Проте, надмірне антропогенне навантаження на земельні ресурси у більшості областей Лісостепу, у т. ч. і в Сумській області, привело до порушення оптимального, екологічно обґрунтованого співвідношення земельних угідь з площею області в цілому. Розораність території має становити для лісостепової зони України 40–45 % від загальної площі. Частка сільськогосподарських угідь становить 71,1 % від загальної площі області і свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння та надмірну розораність її території. З них власне рілля становить 51,9 % (1237,7 тис. га). У природному стані (ліси, води, болота) знаходиться 23,4 %. У результаті незадовільного економічного становища сільськогосподарських товаровиробників в області виникли перелоги, а у зв'язку з відсутністю науково обґрунтованих сівозмін та необхідної кількості органічних та мінеральних добрив, вирощування

сільськогосподарських культур проводиться без дотримання ґрунтозахисної технології, що призводить до виснаження земель, зменшення родючості ґрунтів та їх деградації [2].

На сьогоднішній день система охорони земель містить в собі комплекс різних важливих заходів, які відіграють важливу роль на всій території України. Відповідно до статті 1 Закону України «Про охорону земель», охорона земель – це система правових, організаційних, економічних, технологічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських потреб, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісового фонду, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення [3].

Вдосконалення системи використання земельних ресурсів та їх охорони потребує запровадження комплексу заходів, спрямованих на: зменшення розораності земельного фонду, збільшення лісистості території, поетапне встановлення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь у зональних системах землекористування, дотримання екологічних вимог охорони земель під час землевпорядкування територій, заборону відведення особливо цінних сільськогосподарських угідь для несільськогосподарських потреб, запровадження економічних важелів впливу на суб'єкти землекористування.

Необхідно вводити ґрунтозахисні сівозміни і технології вирощування сільськогосподарських культур на основі мінімізації обробітку ґрунту, впровадження його безвідвального обробітку з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов конкретних територій, освоювати технологічні прийоми зниження негативного впливу на ґрунти технічних засобів і забезпечувати застосування всього комплексу агротехнічних заходів.

Важливим завданням у сфері оптимізації земельного фонду мають стати заходи щодо вилучення з інтенсивного обробітку деградованих та малопродуктивних сільськогосподарських угідь, ґрунти які характеризуються негативними природними властивостями, низькою родючістю, а їх господарське використання є економічно неефективним.

Особливої уваги заслуговує питання рекультивації порушених земель. Рекультивація земель – повне або часткове відновлення земель, порушених попередньою господарською діяльністю; комплекс робіт щодо відновлення продуктивності і господарської цінності земель, поліпшення умов навколишнього середовища [4].

Прийняття ефективних рішень та комплексне застосування відповідних

заходів дозволить подолати незадовільний стан землекористування, констатувати якісні зрушення в галузі земельних відносин.

Бібліографічний список

1. Кузін Н. В., Гончаров В. В., Канівець О. М. Окремі аспекти стану та використання земельно – територіального ресурсу сумського регіону. *Вісник ШНАУ. Сер. Економіка і менеджмент*. 2017. № 6 (72). С. 38–41.
2. Екологічний паспорт Сумської області 2020 р. URL : https://mepr.gov.ua/files/docs/eco_passport/2019/%D0%A1%D1%83%D0%BC%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf.
3. Закон України «Про охорону земель». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.
4. Волкова Л. А. *Рекультивация земель* : навч. посіб. Рівне, 2009. 88 с.

Карабінюк Микола Миколайович

канд. геогр. наук, асистент,
заступник декана з навчально-методичної роботи
ORCID ID: 0000-0001-9852-7692

Чиняк Віталія Вікторівна

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
ORCID ID: 0000-0002-3471-5632

Карабінюк Яна Василівна

магістрант
ORCID ID: 0000-0002-5542-2804
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород

ВАЛОРИЗАЦІЯ ВИСОКОГІРНИХ ПАСОВИХ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ У ХХІ СТОРІЧЧІ У ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Українські Карпати є важливою складовою цілісної гірської системи Карпат. Вони характеризуються своєрідною історією геологічного розвитку, високим біологічним та ландшафтним різноманіттям, неоднорідними природними умовами, а також добре вираженою висотною диференціацією природних компонентів та ландшафтних комплексів. У рельєфі Українські Карпати представлені сукупністю гірських масивів та міжгірних улоговин, які розчленовані потужними гірськими потоками та річками із добре вираженим паводковим режимом.

Територія Українських Карпат також характеризується тривалою історією господарського освоєння, яке у процесі соціально-економічного та історико-